

Wioski tematyczne w Polsce w latach od 1997 do 2013

Wierzbiniek i wierzba

Gmina Wierzbiniek (woj. wielkopolskie). Gospodarka gminy zdominowana była przez rolnictwo. W strategii rozwoju gminy Wierzbiniek, przygotowanej w 1997 roku, założono, że wobec małej konkurencyjności dotychczasowych czynników rozwojowych, należy znaleźć coś, co pozwoli gminie Wierzbiniek wyróżnić się, stworzyć nowe podstawy rozwoju. Inspiracją była nazwa pochodząca od wierzby (łac. salix). Wierzba jest rośliną ważną nie tylko ze względu na jej wartości użytkowe (opał, materiał plecionkarski, budulec, surowiec zielarski), jej znaczenie dotyczy także sfery symbolicznej: tradycji, obyczajów, wierzeń i sztuki. Horyzont wierzbowych poczynań gminy wyznaczony został wizją jej rozwoju: „**Gmina Wierzbiniek światowym centrum wierzby**”. W ramach wdrażania strategii rozwoju, w latach 1997-1999 podjęto szereg działań. Posadzono kolekcję wierzby szybkorosnącej, w ogrodach pojawiły się żywe konstrukcje z wierzby. Sztandarową imprezą stały się Ogólnopolskie Targi Wierzby i Wikliny SALIX - w 2013 roku odbyły się już Targi XVI.

<http://www.wierzbiniek.pl>

Wioska Hobbitów

Drugą eksperymentalną wioską było Sierakowo Sławieńskie – Wioska Hobbistów (gmina Sianów, województwo zachodniopomorskie).

Tak o powstaniu wioski i jej działalności mówi Mieczysława Juszczyk, Prezes Stowarzyszenia Hobbiton:

Sierakowo Sławieńskie to mała wieś zamieszkała przez 250 osób, w gminie Sianów, w powiecie koszalińskim. Wieś leży w środku lasów, daleko od głównych dróg. Już od dawna mieszkańcy Sierakowa w wielu sprawach zdani byli na siebie.

Dzięki temu łatwiej im przyszło na początku 2000 roku podchwycić pomysł utworzenia Wioski Hobbitów, wypracowany podczas prac nad aktualizacją Strategii Rozwoju Gminy Sianów. Tworzenie wioski tematycznej miało być sposobem na rosnące bezrobocie oraz problemy osobiste i społeczne z nim związane.

W tworzenie wioski tematycznej zaangażowała się prawie jedna piąta mieszkańców Sierakowa. Na początku działaliśmy jak pospolite ruszenie. Dopiero po trzech latach udało się nam założyć stowarzyszenie Hobbiton. Wioska tematyczna tworzona była małymi krokami. W proces ten zaangażował się samorząd gminy Sianów. Pomagali nam harcerze i studenci. Szukaliśmy też wsparcia w różnych programach grantowych. Zaczynaliśmy od małych dotacji Fundacji Wspomagania Wsi, Fundacji Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce, Fundacji Batorego i Polsko - Amerykańskiej Fundacji Wolności. Nauczyliśmy się pisać i realizować projekty. Wielkim doświadczeniem w tym względzie był udział stowarzyszenia Hobbiton w Programie Inicjatyw Wspólnotowych EQUAL, gdzie działaliśmy

w ramach Partnerstwa Razem. Łącznie uczestniczyliśmy dotychczas w dziesięciu projektach. Dotyczyły one nie tylko tworzenia wioski tematycznej ale także integracji mieszkańców wsi, dziedzictwa kulturowego i ochrony przyrody.

Udało nam się przygotować, ciągle rozwijaną i uzupełnianą ofertę wioski tematycznej, w której mamy:

- Terenową grę fabularną „Tam i z powrotem” w wersji dziennej i nocnej
- Rowerową grę terenową „Wyprawa przez Mroczną Puszczy”.
- Ścieżkę edukacyjną „Kochajmy muchomorki”.
- Warsztaty rękodzielnicze:
- „Od owieczki do niteczki”, „Glina w średniowieczu”, „Decoupage – sztuka zdobienia”.
- Noclegi dla grup zorganizowanych w warunkach schroniskowych.
- Imprezy integracyjne: urodziny, biesiady, spotkania firmowe.
- Warsztaty Bożonarodzeniowe i Wielkanocne, których uczestnicy poznają tradycje świąteczne.
- Wakacyjne weekendy w Wiosce Hobbitów – oferta skierowana do rodzin.
- Cykliczne imprezy plenerowe: „Majówka”, „Powitanie Lata”, „Jarmark Hobbitów” „Urodziny Bilba”.

Nasza oferta jest przykładem turystyki społecznej, czyli tworzonej przy udziale mieszkańców wsi i przez nich zarządzanej. Rocznie obsługujemy około 15 tysięcy osób. Turystów obsługują mieszkańcy naszej wioski. W zależności od potrzeb zaangażowanych jest od 15 do 20 osób. Przy imprezach dużych, takich jak Jarmark Hobbitów” pracuje cała wioska.

Stowarzyszenie otrzymało od Gminy Sianów budynek po zlikwidowanej szkole podstawowej, który systematycznie przystosowujemy do naszych potrzeb. Budynek jest miejscem prowadzenia warsztatów, część przeznaczamy na hobbitkie schronisko młodzieżowe.

Dzięki tworzeniu wioski tematycznej wzrosła samorządność mieszkańców Sierakowa Sławińskiego. Lepiej potrafimy się organizować i zarządzać swoimi sprawami. Nasza wieś stała się znana. Przyjeżdża tu wielu gości, pokazują nas w telewizji i piszą o nas w gazetach. Możemy powiedzieć, że tworzymy w praktyce społeczeństwo obywatelskie i budujemy swój kapitał społeczny. Od wielu lat w Sierakowie prowadzone są Letnie Akademie Liderów Wiejskich. Przyjmujemy też wizyty studyjne z innych wsi, z Polski i z zagranicy.

Jesienią 2013 niemiecka telewizja ARD zrealizowała o nas trwający dwadzieścia dziewięć minut film dokumentalny pt. „Przygoda zachodniopomorska”.

<http://www.ardmediathek.de/das-erste/weltreisen/abenteuer-westpommern?documentId=17>

Mieszkańcy naszej wioski prowadzą zajęcia także w innych miejscowościach na ternie kraju, a zimą 2013 prowadzili warsztaty w Angermiunde w Niemczech.

Otrzymaliśmy kilka nagród i wyróżnień:

Pierwsze miejsce w konkursie LIGA INICJATYW POWIATOWYCH organizowanym przez Fundację Bankową im. Leopolda Kronenberga oraz Związek Powiatów Polskich (2004)

Wyróżnienie w Europejskim Konkursie Odnowy Wsi „Sprostac wyzwananiu unikalności” (2004).

Wyróżnienie w konkursie Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego w kategorii „Produkt Turystyczny” (2008).

Certyfikat znaku jakości „Nasze Dobre z Pomorza 2008” w konkursie Głosu Pomorza

wyróżnienie dla modelowych projektów zrealizowanych w ramach Programu IW EQUAL „JASKÓŁKA RYNKU PRACY 2008”.

Statuetka w uznaniu za działalność społeczną od Starosty Koszalińskiego (2008).

Wyróżnienie w uznaniu za zaangażowanie w promocję Gminy i Miasta Sianów (2008).
Wyróżnienie w projekcie Gminy i Miasta w Sianowie "Sól Ziemi Koszalińskiej" (2008).
Zapraszamy na nasze strony internetowe:

www.sierakowo.wioskitematyczne.org.pl, www.hobbici.pl

Osada wczesnośredniowieczna woja Borka w Borkowie

Od 2001 roku w Borkowie, oddalonym 14 km od Wioski Hobbitów, rzeźbiarz, pan Adam Bryl, rozwija, przy współpracy z mieszkańcami wsi Borkowo, swoje własne przedsięwzięcie. Tworzy replikę osady wczesnośredniowiecznej. Osada powstaje na 2 hektarach jego pola, które wcześniej nie wystarczały, aby z niego wyżyć. Teraz organizowane są tu spotkania z historią, żywe lekcje historii, turnieje rycerskie, powstaje minimumzeum. Rocznie pana Adama odwiedza około 3000 turystów.

Partnerstwo „RAZEM”

W 2005 roku zawiązało się Partnerstwo „RAZEM”, w skład którego weszły Fundacja Wspomagania Wsi, Koszalińskie Towarzystwo Społeczno – Kulturalne oraz stowarzyszenia działające w wioskach tematycznych Sierakowo i Podgórkę (woj. zachodniopomorskie). Dzięki projektowi zrealizowanemu w latach 2005-2008 w ramach IW EQUAL, mogły powstać dalsze trzy wioski tematyczne: Dąbrowa – Wioska Zdrowego Życia, Iwęcino – Wioska Końca Świata oraz Paproty – Wioska Labiryntów.

Każda z wiosek, korzystając ze szkoleń i doradztwa, przygotowała swoją indywidualną ofertę edukacyjno – turystyczną. Od 2008 roku do dziś wioski prowadzą różnego rodzaju warsztaty, gry i inne zajęcia wykorzystujące zasoby wiosek oraz potencjał mieszkańców. Oferty z czasem zaczęły się zmieniać, przychodziły nowe osoby, część „pionierów” znalazła pracę w mieście. Niektóre wioski np. Iwęcino – Wioska Końca Świata, stało się Cysterską Wioską Końca Świata i zmieniło swój sposób działania koncentrując się na potrzebach społecznych mieszkańców. Stowarzyszenie założyło szkołę społeczną, zajęło się remontem kościoła.

Wioski zachodniopomorskie przyjmują od 2006 wizyty grup studyjnych z całego kraju. Odwiedziło je w ciągu 9 lat kilkadziesiąt grup reprezentujących samorządy, organizacje pozarządowe, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej. Celem wizyt było poszukiwanie inspiracji do działań aktywizujących mieszkańców, nie koniecznie mających na celu utworzenie wiosek tematycznych.

W roku 2013 wioski zachodniopomorskie przyjęły około 20 tys. gości. Liczba ta od kilku lat utrzymuje się na stałym poziomie.

Więcej informacji w na stronie www.wioskitematyczne.org.pl i stronach poszczególnych wiosek.

Gry i zabawy w Paprotach – Wiosce Labiryntów i Źródeł

Aniołowo – Wioska mlekiem i miodem płynąca

W 2004 roku rozpoczęła się praca nad koncepcją funkcjonowania Aniołowa jako Wioski Aniołów. Z czasem powstała we wsi Świetlica „Pod dobrym Aniołem”, Anielski Zakątek (w miejscu dawnego dzikiego wysypiska), co roku organizowany jest Zlot Miłośników Aniołów”. Wioska posiada ofertę turystyczną i edukacyjną.

<http://www.naszeaniolowo.pl/>

Od roku 2007, w ślad za wypracowanym i przetestowanym modelem wiosek tematycznych w województwie zachodniopomorskim, zaczęło powstawać w kraju coraz więcej przedsięwzięć tego typu. Widać jednak ich koncentrację w regionach o dużym bezrobociu, w regionach peryferyjnych, będących w gorszym położeniu, takich jak lubelskie, warmińsko-mazurskie, kujawsko-pomorskie, podlaskie. W późniejszym czasie zaczęły interesować się wioskami tematycznymi regiony zamożniejsze. Obecnie powstają dwie wioski w Wielkopolsce oraz około 20 w Małopolsce.

Lokalna Grupa Działania "Puszcza Notecka" (której członkiem jest gmina Wronki) wdraża ideę "Turystyki emocji" związaną z powstaniem wiosek tematycznych: "Rzecin – Kraina Tysięcy Grzybów" oraz "Wartosław – Wieś Czterech Kultur", to projekty wiosek tematycznych z gminy Wronki, które będą realizowane w ramach działania 4.21 "Wdrażanie projektów współpracy" (unijnego wsparcia rozwoju obszarów wiejskich). Cyt. <http://puszczanotecka.org>

W poszczególnych regionach powstawało jednocześnie po kilka wiosek. Najczęściej ich twórcami były organizacje pozarządowe i niezależni liderzy. Można powiedzieć, że wioski tematyczne w 90 % to inicjatywy oddolne. Przykładem zaangażowania samorządu w proces tworzenia wiosek tematycznych jest Gmina Hrubieszów, gdzie pan Wójt jest wielkim zwolennikiem tego pomysłu. W gminie tej powstało 10 wiosek tematycznych.

Lubelskie

Na Lubelszczyźnie działa około 14 wiosek tematycznych. Są to między innymi Pszczela Wola - Wieś Pszczelarska, Wojciechów – Wieś Kowalska, Łązek Garncarski – Wieś Garncarska, Zaliszcze – Wioska Dyniowa, Studzianka – Wieś Tatarska. Ta ostatnia wykorzystuje fakt, że wioska od XVII w. była osadą tatarską. www.studzianka.pl, <http://www.lubelskie.pl>

Masłomęcz – Wioska Gotów

Mieszkańcy Masłomęcza, wspólnie z władzami gminy Hrubieszów oraz archeologami, w oparciu o relikwiarz odkryty w Hrubieszowie-Podgórzu oryginalnego obiektu z IV w. n.e., zrekonstruowali chatę, w której prezentowane jest życie Gotów sprzed 1700 lat. Przygotowywane przez nich wytwory dawnego rękodziela, szczególnie kopie gockich naczyń i szklanej biżuterii, stały się niemal produktem regionalnym. Wielu turystów przyciągają do Masłomęcza także pokazy walk i inscenizacje gockich obrzędów w ich wykonaniu. www.wioska-gotow.pl

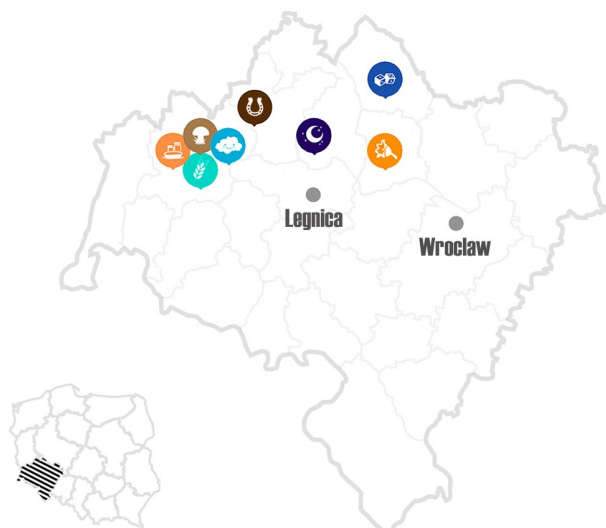
Hołowno – Kraina Rumianku

W wiosce działa rumiankowe SPA proponujące masaże, wizytę w saunie, ziołowe kąpiele. Prowadzone są zajęcia jednodniowe dla grup zorganizowanych, warsztaty – słodkie kukielki, kwitnące bibułki, piernikowe obrazki, dawne zajęcia domowe, wełniane domki... Organizowane są plenery i zielone szkoły. <http://www.krainarumianku.pl/>

Dolny Śląsk

W 2008 roku na Dolnym Śląsku zaczęła powstawać sieć wiosek tematycznych pod wspólną nazwą „Wioski z pomysłem”.

Liderem projektu jest Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja”, Fundacja zaprasza do współpracy liderów, animatorów i członków stowarzyszeń działających na rzecz swojej miejscowości oraz Grup Odnowy Wsi. Obecnie przygotowywana jest oferta „Wioski Don Kichota” oraz „Wioski piasku i kamienia”

O projekcie Wioski z Pomysłem w roku 2013

Od sierpnia 2013 ruszył projekt pn. Wioski tematyczne jako idea realizacji ekonomii społecznej na obszarach wiejskich Dolnego Śląska. Celem projektu jest wsparcie organizacji wiejskich w zakresie narzędzie ekonomii społecznej, tworzenia ofert tematycznych oraz rozwijania przedsiębiorczości wiejskiej. Projekt ma charakter modelowy. Zapraszamy do współpracy.

Cyt. <http://www.wioskizpomyslem.pl>

Warmia i Mazury – „Miejsca z duszą”

W ramach sieci, której liderem jest Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych, działa około dziesięciu wiosek tematycznych, między innymi Pogrodzie - Wioska Dzieci , Łęcze - Wioska Wiatru i Podcieni , Cesarskie Hadyny Suchacz - Wioska Kaperska, Kamionek Wielki - Wioska Ryb i Szuwarów, Jędrychowo - Wioska Jak u Babci. Każda wioska posiada swoją ofertę, w wioskach prowadzone są gry, zabawy, animacje, zajęcia warsztatowe.

Oferta Pogrodzia – Wioski dzieci "Szlakiem Bocianich Gniazd"

Jako że w Wiosce Dzieci z daleka słychać klekot miejscowych bocianów, szlakiem ich gniazd poprowadzi odwiedzających specjalnie przygotowana trasa z zagadkami. Bocianów bowiem w Pogrodziu nie brakuje, bo ptaki upodobały sobie to piękne miejsce. Mają nawet swoje imiona, nadawane przez tutejszych małych miłośników przyrody. Stąd spotkamy tu rodziny Urwsiów, Bolków, Dzióbków, Florków, Swojaków, Boćków czy Wiórków. A razem z rodzinnymi gniazdami czekają na nas łamigłówki i zagadki w formie drużynowej rywalizacji.

Co roku w Pogrodziu organizowany jest Festyn Rodzinny, który gromadzi tych, którzy w Pogrodziu się urodzili.

www.miejscazdusza.pl/

Województwo kujawsko – pomorskie

W regionie kujawsko-pomorskim powstało 14 wiosek tematycznych. Odwiedzając je, można poznać zwyczaje panujące na danym terenie, legendy i nieprawdopodobne historie, ciekawych ludzi kultywujących tradycję. Wiele wiosek tematycznych jest ściśle powiązanych z życiem na wsi w bliskości z naturą. Skupione są one na dwóch obszarach - w Borach Tucholskich oraz w okolicach Golubia Dobrzynia.

www.visitkujawsko-pomorskie.pl › [Atrakcje turystyczne](#)*

Bory Tucholskie

Na terenie Borów Tucholskich latach 2008 – 2013 powstało dziewięć wiosek tematycznych. Pierwszą z nich był Krzywogoniec – Wioska Grzybowa. Następnie powstawały: Wioska Ptasia, Wioska Chlebowa, Wioska Borowiacka, Wioska Jabłoni, Wioska Miodowa, Wioska Górnicza, dwie Wioski Kwiatowe, Cisowa Osada.

Krzywogoniec - Wioska Grzybowa

Wioska Grzybowa, to pierwsze przedsięwzięcie tego typu w Borach Tucholskich. Na początku utworzona została prywatna izba regionalna u pani Helenki w piwnicy. Później na budynkach pojawiły się „grzybowe” numery domów. Przygotowana została oferta gier i zabaw dla turystów: grzybowy czarny Piotruś czyli gra w muchomora, grzybobranie możliwe nawet wtedy, gdy nie rosną grzyby.

Piła nad Brdą – Górnicza Wioska

Stowarzyszenie BUKO działające w „Górnicy wiośce” w 2013 roku zostało „Diamentem Regionu Kujawsko-Pomorskiego” za działalność na rzecz rozwoju wioski tematycznej. Górnicza Wioska wykorzystuje jako atrakcję turystyczną, tajemnicze miejsce do gier i zabaw nieczynna od lat kopalnię węgla brunatnego „Montania”. Co roku organizowana jest w wiosce impreza promocyjna pod nazwą „Wesele sztygara”.

<http://www.gorniczawioska.pl/>

Żalno – Wioska Kwiatowa

Pracę nad stworzeniem wioski tematycznej w Żalnie zainicjowane były przez miejscową liderkę panią Ewę, która namówiła Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej na projekt zajęć kwiatowych dla osób korzystających z pomocy społecznej. Podczas zajęć, prowadzonych w miejscowej świetlicy, uczyli się oni wyrobu kwiatów z papieru i innych materiałów, było też malowanie kwiatów na deskach i robienie mega kwiatów z drutu. A wiosną zaczęto sadzić w Żalnie kwiaty. Latem, zamiast zwykłego święta wsi urządzono tu święto kwiatów i paradę kwiatową. Z czasem zaczęło przybywać kwiatów w ogródkach przydomowych, pojawiły się też w przestrzeni wsi kwiaty malowane na deskach. Jeden z uczestników projektu powiedział „Kiedyś jak jechałem rowerem przez wieś, to tylko sobie jechałem, nic mnie specjalnie nie interesowało, a teraz jak jadę to mam co oglądać i o czym myśleć: gdzie przybyło nowych kwiatów, gdzie posadzić następne, jak jeszcze można upiększyć naszą wieś. Jest też o czym zagadać do ludzi.” Mieszkańcy Żalnia pomagają teraz innym wioskom z okolicy sadzić kwiaty i przygotowywać rzeźby kwiatowe.

Wioski tematyczne w okolicach Golubia Dobrzynia

Podzamek Golubski- Wioska Orzechowa

Nowogród- Miejsce Mocy

Macikowo- Wieś Maciejowej Duszy

Gałczewko- Wioska Kwiatowa

Węgiersk- Owocowa Kraina

www.aktywnawies.pl

Podlasie

Jedyne na Podlasiu wsie tematyczne istnieją w gminach Krypno, Dobrzyniewo Duże i Czarna Białostocka. Ich twórcy/mieszkańcy uczestniczyli w 3 projektach, współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, realizowanych przez Forum Inicjatyw Rozwojowych od czerwca do października 2008 r. Są to między innymi:

Biegun zimna i sera – promująca zdrową żywność i zdrowy, aktywny tryb życia. W Wiżajnach, Burniszkach, Stankunach można zrobić ser i masło, posmakować maślanki, twarogu, zacierek, uczestniczyć w grze terenowej

Wieś Ducha Puszczy

Specjalizacja wsi obejmuje zajęcia artystyczne, edukacyjne i sportowe, oparte na ludowej tradycji mieszkańców puszczańskiej wsi. W ofercie m.in.: wizyta w pracowni garncarskiej, zawody sprawnościowe rycerzy średniowiecza, zwiedzanie galerii rękodzieła ludowego, spotkanie z „Duchem Puszczy”

Rybia Góra w miejscowości Góra

Specjalizacja wsi wywodzi się z przeszłości, kiedy to Góra była wioską zamieszkiwaną przez rybaków i utrzymującą się z połowu ryb w pobliskiej Narwi. Oferuje m.in.: ścieżkę edukacyjną, grę terenową, wizytę w gospodarstwie wędkarskim, pokazy i naukę rękodzieła ludowego, grę w disc – golfa .

Wieś Włodzimierza Puchalskiego – w miejscowości Morusy związana z przyrodą, ptakami i osobą wybitnego przyrodnika i fotografa Włodzimierza Puchalskiego

Opolszczyzna

Wioski opolskie zaczęły powstawać stosunkowo późno. Do programu przystąpiły Markotów Duży, Polanowie, Pawłowice, Borkowice, Maciejów i Chudoba.

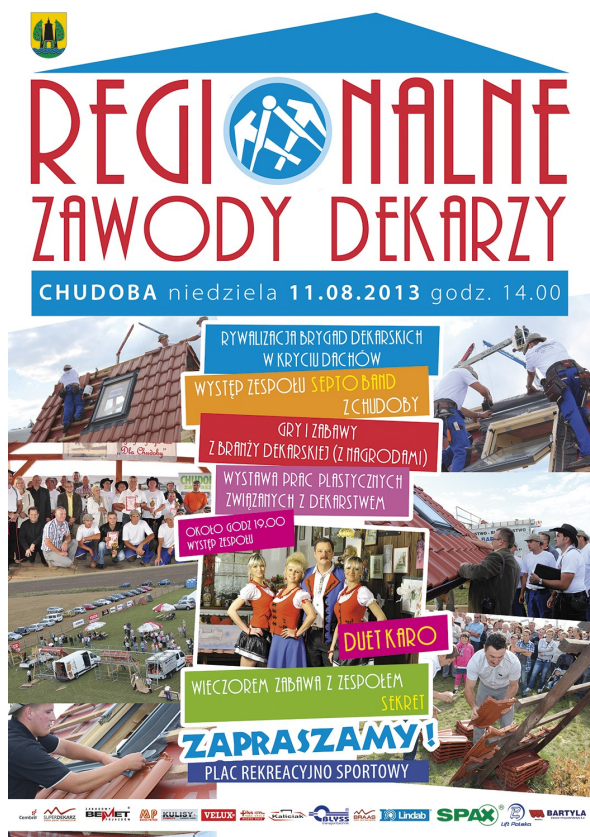
Maciejów – Wioska Pszczelarzy

Mieszkańcy oferują gościom zwiedzanie pasieki zarodowej, zwiedzanie miejscowych zabytków, warsztaty „pszczele” w świetlicy, warsztaty bezpiecznej szermierki z użyciem broni go-now.

Chudoba – Wioska Dekarzy

Chudoba różni się od pozostałych wiosek tematycznych. Jej idea nawiązuje do dziedzictwa kulturowego w postaci etosu pracy dekarza. Jej celem jest popularyzacja zawodu oraz

promocja działających we wsi zakładów dekarских. Oferta wioski obejmuje ścieżkę edukacyjną na temat dachów, zwiedzanie hurtowni pokryć dachowych, dachową grę dydaktyczną, malarstwo na starych dachówkach, spróbować można dachówkowych pierników. Sztandarową imprezą organizowaną w wiosce są Zawody Dekarzy

Pomorze

Na Kaszubach, w okolicach Bytowa, działają z inspiracji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrówce dwie wioski tematyczne: Karwno – Wioska Fantazji oraz Mikorowo – Kraina Ziół i Kwiatów.

Karwno – Wioska fantazji, to uboga leżąca w lesie wioska, w której funkcjonował PGR. Po trzech latach przygotowań w wiosce powstała Zagroda Fantazji z miniaturowymi bajkowymi budowlami, gra terenowa, fantastyczne zajęcia rękodzielnicze., prowadzona jest nauka żonglowania, zajęcia bębniarskie, nauka tańca, także tańca z ogniem.

Małopolska i Podkarpacie

W ramach realizowanych w 2013 roku projektów, powstaje w tym regionie około 20 wiosek tematycznych, między innymi w okolicach Lanckorony, Bochni, Chrzanowa i Raby Wyżnej. Tematy wiosek wykorzystują bogactwo folkloru i tradycji, jakie występuje w tym regionie Polski. Wioski popularyzowały będą tańce ludowe i narodowe, muzykę regionu (Łazy i Pyzówka), regionalne potrawy, tradycyjne rzemiosło, Wiele z nich wpisują się będzie w nurt edukacji regionalnej i turystyki edukacyjnej.

Podsumowanie

Przeprowadzone ostatnio badania wskazują, że od roku 2000 zainicjowano w Polsce tworzenie około 107 wiosek tematycznych, aktualnie działa ich około 58. Część z nich posiada ofertę turystyczną, edukacyjną, rekreacyjną dzięki której mieszkańcy uzyskali dodatkowe źródła dochodu. Część z nich, to wioski nie posiadające oferty komercyjnej. W tym wypadku tematyka wykorzystywana jest, jak mówią ich mieszkańcy, po to aby się ciekawiej żyło, abyśmy byli znani, aby budować tożsamość, by promować wyroby i miejscowe produkty, abyśmy byli „jacyś”.

Tematy przyjmowane przez wioski wykorzystują różne zasoby wsi - materialne i niematerialne, miejscowe i zapożyczone, bazują na zdolnościach i umiejętnościach mieszkańców, wykorzystują lokalne dziedzictwo kulturowe.

Przyjęty temat często ma odniesienie w przestrzeni wsi – powstaje rodzaj scenografii ilustrującej temat. W wioskach kwiatowych sadzone są kwiaty, w Aniołowie pojawiły się anioły, w wiosce grzybowej grzybowe numery domów, podobnie w Wiosce Chleba. Stawiane są w różnych formach witacze z nazwą wsi.

Czasem, jednak stosunkowo rzadko, prowadzone są działania inwestycyjne jak np. w Wiosce Gotów czy w Rumiankowej Krainie.

Oferty wiosek wynikające z tematów są zróżnicowane, jednak widać, że zakres pomysłów ogranicza się do rzeczy podstawowych - zwiedzania, degustacji potraw regionalnych, prostych warsztatów. Dominują tradycyjne warsztaty typu robienie masła, wykonywanie kwiatów z bibułki. Z reguły są to pokazy, rzadziej odwiedzających zaprasza się do samodzielnej pracy. W niektórych wioskach pojawia się element dynamizujący oferty – gry, zabawy, animacje. Pojawia się też element edukacyjny w postaci ścieżek dydaktycznych. Większość ofert wpisuje się w tzw. turystykę edukacyjną i adresowana jest do grup zorganizowanych ze szczególnym nastawieniem na grupy szkolne. W gorszej sytuacji jest turysta indywidualny chcący skorzystać z oferty wioski tematycznej.

Mieszkańcy wiosek, na pytanie, co się u nich zmieniło od czasu powstania wioski tematycznej, na pierwszym miejscu wymieniają wygląd wioski, na drugim postawę mieszkańców, zwiększenie poziomu aktywności, otwartość na obcych, poziom wzajemnej życzliwości, ilość kontaktów sąsiedzkich. Na trzecim miejscu stawiają zarobki. Tylko 5% nie zauważa żadnych zmian. (Wg badań przeprowadzonych przez Annę Kłoczko – Gajewską, SGGW, Małgorzatę Mikołajczyk, UJ)

Wioski tematyczne w Polsce tworzone są z reguły przez mieszkańców, jako inicjatywy oddolne, lub przez stowarzyszenia, które później wspierają ich działanie i dalszy rozwój tworząc sieci (Dolny Śląsk, Warmińsko – Mazurskie). Finanse pozyskiwane na ten cel pochodzą z różnego rodzaju dostępnych funduszy; Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, fundusze norweskie, fundusze szwajcarskie, środki Lokalnych Grup Działania i inne.

Nie ma jednolitego systemu wsparcia dla twórców wiosek tematycznych z poziomu samorządu i kraju.

Tworzenie i funkcjonowanie wiosek tematycznych, to proces zależny od mieszkańców wsi, od ich zapału, pomysłowości i konsekwencji w działaniu. Wymaga nieustannego zaangażowania i kapitału poezji. Utworzenie wioski tematycznej - prace nad koncepcją, nad wstępnym wdrożeniem pomysłu, to zajęcie ambitne i twórcze. Działania późniejsze – promocja, zarządzanie, rozliczanie, sprawy formalne – wymagają ciężkiej pracy i kompetencji. Wiele wiosek w Polsce powstaje, jest mnóstwo ciekawych pomysłów, wiele grup inicjatywnych, ale wiele z nich zaprzestaje działalności po wstępnym etapie entuzjazmu. Udaje się tam, gdzie mieszkańcy „tak naprawdę” uwierzą w sukces i w to, że wioska tematyczna jest dla nich szansą na rozwój i poprawę życia.

Maria Idziak

